

Ağır hipoglükemiya zamanı insulın müalicəsində olan xəstənin vaxtında yardım ala bilməsi məqsədilə onun diabetlə xəstə olması, huşunu itirdiyi halda hansı tədbirlərin görülməsi, kiminlə əlaqə saxlanılması haqqında məlumat olan kart- vəsiqə gezdirməsi tövsiyə olunur. **Nümunə:**

Diabetli xəstənin məlumat kartı

Adı _____ insulın: _____ Özümü pis hiss etsəm, mənə şirin yemək verin,
Soyadı _____ səhər _____ huşumu itirmiş olsam, təcili yardıma,
Təvəllüdü _____ günorta _____ müalicə həkimimə və qohumlarıma xəbər verin.
Ünvanı _____ axşam _____
Tel.: _____
Tel.: _____ (Həkim)

WORLD DIABETES FOUNDATION

AZ? RBAYCAN DIABET C? MIYY? TI

Buklet Dünya Diabet Fondunun dəstəyi ilə həyata keçirilən "Diabet məktəblərinin təşkili" layihəsi çərçivəsində Səhiyyə Nazirliyinin İctimai Səhiyyə və İslahatlar Mərkəzi (İSİM) və Azərbaycan Diabet Cəmiyyəti (ADC) tərəfindən hazırlanmışdır. Buklet Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 26 noyabr 2010-cu il tarixli 222 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş "2011-2015-ci illər üçün şəkərli diabet üzrə Tədbirlər proqramı"nın icrası ilə bağlı Səhiyyə Nazirliyinin Tədbirlər Planının 4.1-ci bəndinə uyğun olaraq çap edilmişdir.

Bakı, AZ1122, H. Zərdabi küç., 96
Tel: 431-60-88, Faks: 430-52-85
office@isim.az www.isim.az

HİPOQLİKEMİYA

bunları bilmək vacibdir!

Normada qanda (plazmada) şəkərin miqdarı acqarına 3,9 mmol/l (70 mq/dl) - 6,1 mmol/l (110 mq/dl) olmalıdır. Qida qəbulundan 2 saat sonra bu göstərici 7,8 mmol/l-dən (140 mq/dl) artıq olmamalıdır. Şəkərli diabet zamanı qanda qlükozanın səviyyəsi artır. Bəzi səbəblərdən isə qanda şəkərin miqdarının qəfil aşağı düşməsi (3,9 mmol/l-dən və ya 70 mq/dl-dən aşağı) müşahidə olunur, bu da **hipoqlikemiya** adlanır.

Hipoqlikemiyanın əlamətləri:

- kəskin zəiflik
- çox tərləmə
- başağrısı, başgicəllənmə
- bədənin əsməsi
- solğunluq
- gözlərin qaralması və ikigörmə
- narahatlıq, əhvalın dəyişməsi
- qorxu
- ürəkdöyünmənin sürətlənməsi
- güclü aclıq hissi

Hipoqlikemiyanın təsdiqlənməsi üçün qanda şəkərin səviyyəsini ölçmək lazımdır.

Qanda şəkərin səviyyəsinin nəzərəçarpan dərəcədə aşağı düşməsi huşun itməsinə gətirib çıxarır və həyat üçün təhlükəli olan hipoglikemik komanın baş verməsi ilə nəticələnə bilər.

Şəkərli diabet zamanı hipoglikemiyanı yaradan səbəblər:

- şəkərin səviyyəsini aşağı salan dərmanların artıq dozada qəbul edilməsi (o cümlədən insulinin şprisə yığılması, yeridilməsi zamanı səhvə yol vermə və ya həblərin səhvən təkrar qəbulu)
- yeməyin ötürülməsi və ya yemək tərkibində lazımi miqdarda karbohidratların olmaması
- insulinin vurulması ilə yemək qəbulu arasındakı böyük fasilə
- adi günlərlə müqayisədə fiziki aktivliyin çox olması (xüsusilə idmanla məşğul olduqda)
- spirtli içkilərin qəbulu

Hipoqlikemiya zamanı nə etməli:

Hipoqlikemiyanın ilk əlamətlərini hiss etdikdə və ya özünə nəzarət zamanı qanda şəkərin səviyyəsinin normadan aşağı olduğu təyin edildikdə dərhal müalicəyə başlamaq lazımdır.

Hipoqlikemiya zamanı görülən təcili tədbirlər:

İlk növbədə meyvə şirəsi, bal və ya qənd - tez həzm olunan karbohidratlar qəbul etmək lazımdır.

Hipoqlikemiya halında gec sorulan mürəkkəb karbohidratlar (çörək, sıyıq, meyvə) yemək məsləhət deyil, çünki qanda şəkərin səviyyəsi bu məhsulları qəbul etdikdən yalnız 20-30 dəq. sonra artmağa başlayacaq. Tez həzm olunan karbohidratların qəbulu zamanı isə artıq bir neçə dəqiqədən sonra qanda şəkər yüksəlməyə başlayır və hipoglikemiya əlamətləri tədricən yox olur.

Gələcəkdə bu cür halların yaranmaması üçün hipoglikemiyaya gətirib çıxaran səbəbi mütləq ardıcılıqla təhlil etmək lazımdır. Hipoglikemiya məlum olmayan səbəbdən təkrarlanırsa, vəziyyəti həkimlə müzakirə edib müvafiq insulinin və ya şəkərsalıcı dərmanların dozasını azaltmaq lazımdır.

Ağır hipoglikemiya zamanı nə etməli:

Kəskin zəiflik və bəzən huşun itməsi nəticəsində insan özü özünə yardım etmək iqtidarında olmur. Bu səbəbdən diabetli insanın yaxınlarının onda hipoglikemiyanın baş verə biləcəyi və əlamətləri haqda məlumatının olması lazımdır. Onlar lazım olduqda necə yardım göstərilməsini bilməlidirlər. Huşunu itirmiş xəstə udma bilmədiyindən şəkərin səviyyəsini yüksəltmək məqsədilə verilən şəkər və ya şirin içki traxeyaya düşə bilər. Belə xəstəni yanı üstə uzatmaq və ehtiyatla tənəffüs yollarını yad cisimlərdən təmizləmək, diş protezlərini çıxartmaq və təcili yardıma müraciət etmək lazımdır. Təcili olaraq dərhalı və ya əzələ daxili qlükaqon (qanda şəkərin miqdarını qaldıran xüsusi dərman) yeritmək lazımdır.